

Datum

2023-10-12

Vår referens

Martin Hedenmo

Strateg

martin.hedenmo@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö – Slutrapport (STK-2023-602) TN-2023-1453

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 14 oktober 2020 att inrätta en tillväxtkommission för ett inkluderande och hållbart Malmö. I slutrapporten presenteras Tillväxtkommissionens rekommendationer och åtgärdsförslag inom områden som kommissionen bedömer är mest relevanta vad gäller Malmö huvudsakliga problem, utmaningar och möjligheter utifrån perspektivet inkluderande och hållbar tillväxt. Det handlar om insatser inom *Näringsliv och entreprenörskap, Arbetsmarknad, Utbildning, Kommunal verksamhet och organisation* samt *Köpenhamn/Danmark och norra Tyskland*. Kommunstyrelsen har skickat ut slutrapporten till nämnder och bolag för synpunkter.

Fastighets- och gatukontoret menar att Tillväxtkommissionens slutrapport tar upp angelägna områden för en inkluderande utveckling och att kommissionen pekar på en rad viktiga frågor att jobba vidare med. Förvaltningen föreslår att tekniska nämnden i sitt yttrande särskilt pekar på förslagen till regional samverkan i etableringsfrågor, gemensam strategi med Lund, åtgärder för att underlätta pendling i regionen och över sundet, innovativa testbäddar, och marknadsföring på engelska av Malmö som lokaliseringsort för företag. Här finns förslag och uppslag som är viktiga och relevanta inom tekniska nämndens ansvarsområde.

Flera av de idéer till insatser som presenteras i rapporten skulle kunna få effekt på en inkluderande och mer hållbar utveckling, men skulle då behöva utvecklas ytterligare. Förvaltningen föreslår att tekniska nämnden lyfter att rapporten skulle också blivit skarpare om det funnits en koppling till Agenda 2030, och den gröna omställningen, och om stadens markinnehav tydligare lyfts fram som verktyg för förändring.

Förslag till beslut

Tekniska nämnden föreslås besluta

att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

Malmö. En stad två berättelser. Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö. Slutrapport maj 2023.

G-tjänsteskrivelse KSAU 230529. Tillväxtkommissionen för ett inkluderande och hållbart Malmö.

Beslutsplanering

Tekniska nämnden 2023-10-26

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet**Slutrapportens utgångspunkter och avgränsningar.**

Tillväxtkommissionens uppdrag har varit att analysera förutsättningarna för en ”inkluderande och hållbar tillväxt” i Malmö och ta fram åtgärdsförslag som på medellång och lång sikt förbättrar förutsättningarna för en inkluderande och hållbar tillväxt i Malmö. Med inkluderande tillväxt avser rapporten att fler människor blir delaktiga i tillväxten genom sysselsättning eller företagande, och därmed kan ta del av tillväxtens vinster.

Hållbar tillväxt vill rapporten definiera som ”innovationsdriven tillväxt som kännetecknas av en kvalitativ förändring i ekonomin genom innovationer, entreprenörskap och teknisk utveckling som driver produktivitet, omställning och effektivt resursutnyttjande ” ”Detta är den typ av tillväxt som karakteriserar Sverige och många andra OECD- ekonomier....”.

Fastighets- och gatukontoret menar att detta sätt att avgränsa uppdraget innebär att en ekologiskt hållbar tillväxt hamnar utanför rapporten. Rapporten talar om tillväxt i allmänhet och inte om hur Malmö kan skapa en socialt hållbar utveckling genom att ställa om ekonomin mot en grönare tillväxt, i enlighet med målet i ÖP: ”Regional motor för grön tillväxt och sysselsättning”. Någon koppling till 2030-målen finns inte. Detta är en begränsning i rapporten.

Bland åtgärdsförslagen vill slutrapporten fokusera på områden som kommunen har rådighet över. Hur kommunen ska använda sitt markinnehav för en inkluderande tillväxt, berörs dock inte mer än som ett ramvillkor för ett kunskapsintensivt näringsliv, inte som sätt ett verktyg för en fungerande arbetsmarknad, hållbar utveckling eller minskad boendesegregation. Fastighets- och gatukontoret menar att också detta är en begränsning av rapporten.

Tillväxtkommissionens rapport ger många förslag på insatser och områden att ”verka för”. Fastighets och gatukontoret väljer att kommentera det som är relevant för förvaltningen. Vad gäller arbetsmarknad och utbildning har fastighets- och gatukontoret den allmänna synpunkten att även här finns en koppling till fysisk planering och marktilldelning som kommissionen kunde tagit upp.

Näringsliv och entreprenörskap

Slutrapporten fokuserar här på ”ramvillkor” och förutsättningar för näringslivets utveckling och entreprenörskap. Rapporten diskuterar om det behövs en mer ”lokalt” riktad näringspolitik, men avvisar detta med motiveringen att utvecklingen är så oförutsägbar att det är ett slöseri med resurser att försöka påverka vilka branscher och företag som etablerar sig i Malmö. Fokus bör vara de gemensamma ramvillkoren för alla företag som vill etablera sig i staden.

Detta innebär att rapporten betonar regelverk och service snarare är strategiskt samarbete. Fastighets- och gatukontoret menar att det är viktigt med en genomgående hög servicenivå till alla företag och entreprenörer vad gäller planer, mark, tillstånd och tillsynsärenden. För en hållbar tillväxt och ett bra samarbetsklimat med näringslivet är det dock minst lika viktigt att staden ställer krav på till exempel klimat och social hållbarhet.

Fastighets- och gatukontoret menar att är viktigt att staden följer upp villkoren för det lokala näringslivet och om staden har ett gott företagsklimat överhuvudtaget. Underlag för detta finns idag. Utöver att vara en effektiv myndighet måste dock staden etablera samarbete med företag, inte minst utifrån den gröna omställningen. Här kan stadens markinnehav och anvisningen av mark till verksamheter spela en viktig roll. Kommunens yta är begränsad, liksom stadens markinnehav. För en hållbar tillväxt är det viktigt att staden hushållar med marken genomtänkt och strategiskt.

Flexibla detaljplaner och mångfald i användningen av byggnader och lokaler

Tillväxtkommissionen ser flexibla detaljplaner och möjligheter till lokallösningar som tillåter olika användningsområden som viktiga faktorer för att entreprenörer ska etablera sig i staden. Fastighets- och gatukontoret menar att detta handlar om två olika frågor. Detaljplaner och tekniska lösningar som tillåter en flexibel användning av lokaler är en viktig faktor för att främja resurshushållning långsiktigt. Samtidigt är det ur hållbarhetssynpunkt viktigt att detaljplanen uttrycker en avvägning av de olika kraven på hur ytor används, inte minst hur områden gestaltas i stadslandskapet.

Etableringsstrategi

I avsnittet om näringsliv och entreprenörskap föreslår förvaltningen att tekniska nämnden ställer sig bakom vad som framförs i rapporten om att arbeta för regional samverkan i etableringsfrågor i kombination med insatser för att underlätta pendling till andra städer och mellan stadens olika delar, som förutsättningar för en inkluderande tillväxt. Det handlar här om att ytterligare betona och fördjupa redan pågående arbete. Malmö stad arbetar för att säkerställa en attraktivitet för stadens näringsliv. Här ingår såväl arbete med stadens planering vad gäller mix av kontor och verksamhetsområden som att tillvarata och förstå näringslivets framtida behov av logistik och transporter.

Regional samverkan Malmö-Lundregionen

Fastighets- och gatukontoret menar att Malmö stad ska, som understryks i slutrapporten, som den regionalt största aktören ta en aktiv roll i arbetet med att skapa samsyn och samverkan inom Malmö-Lundregionen i frågor som rör regional utveckling. Det kan handla om att säkerställa att viktiga etableringar i första hand hamnar i närområdet trots att etableringen inte sker i den egna kommunen. Här finns även möjlighet till synergier med universitet, forskning, näringsliv m fl. för att skapa olika medvärlden kopplat till nya etableringar. Detta strategiska arbete måste få genomslag i befintligt regionalt utvecklingsarbete på bägge sidor sundet.

Engelskspråkig sajt

Malmö stad ska positionera sig som en internationell aktör som är en del som länkar samman Skandinavien och Europa. Fastighets- och gatukontoret ställer sig bakom slutrapportens förslag om en engelskspråkig nyhetssajt med fokus på den bredare regionen. I detta sammanhang bör engelskspråkig kommunikation ske inom flera områden, såväl digitalt men även i stadsmiljön. För att underlätta företagsetableringar i staden är det angeläget med information och möjlighet till dialog också på andra språk

Testbädd och demonstrationsmiljö

Fastighets- och gatukontoret ställer sig bakom tillväxtkommissionens förslag att utreda förutsättningarna att etablera en testbädd och demonstrationsmiljö. Det är viktigt för Malmö som attraktiv lokalisering för innovativa företag. Här kunde ny teknik, och nya metoder testas i reell fysisk miljö. Detta kan vara en del av mellan användningen av ytor i staden som planeras att bebyggas.

Köpenhamn/Danmark och Norra Tyskland

I samarbetet över nationsgränserna kring förbindelsen ner mot kontinenten ser kommissionen en stor potential. Tillväxtkommissionen pekar på att det under många år funnits en arbetskraftsbrist i Köpenhamn, samtidigt med arbetslöshet i Sverige. Fehmarn-Bältbron innebär stora möjligheter att närmare knyta ihop Öresundsregionen med arbetsmarknad och företag i Norra Tyskland. Betoningen i avsnittet ligger i att öka rörligheten genom att ta bort hinder för pendling över Öresund och öka tillgången på riskkapital. Fastighets- och gatukontoret kommenterar kommissionens förslag:

Malmö synligare i Köpenhamn

Fastighets- och gatukontoret ställer sig bakom att Malmö stad ska ta en mer aktiv roll i Köpenhamn, dels genom att stärka befintliga relationer som finns exempelvis i det samägda bolaget Copenhagen Malmö Port AB (CMP) men även med andra branscher inom näringslivet (logistik, forskning & utveckling, tillverkning, tjänste- och servicesektorer mm).

Verka för avskaffande av gränskontroller

Fastighet- och gatukontoret menar denna fråga är mycket angelägen då gränskontrollerna leder till längre och osäkra restider samt ineffektivt nyttjande av spårkapacitet.

Verka för en anpassning av pendlingskostnaderna över Öresund. Jämbördig med annan lokal resa

Fastighets- och gatukontoret menar att pendlingskostnaderna är en viktig faktor för att öka arbetspendlingen över sundet, men att förslaget som det nu är formulerat står i konflikt med Malmös strävanden att förverkliga en Öresundsmetro om, som föreslagits, intäkter från Öresundsbron utgör en betydande del av Öresundsmetrons finansiering.

Verka för att förbättra tågtrafiken över Öresund

Fastighets- och gatukontoret vill understryka vikten av denna fråga. Öresundsmetron är det bästa sättet att tillskapa den kapacitet för personresor som behövs över sundet i framtiden. Öresundsbrons kapacitet är begränsad. När Fehmarn bält-förbindelsen öppnar 2029 bedöms konkurrensen om tågägen tillta då godstågstrafik och långväga persontrafik förväntas öka.

Fastighets- och gatukontoret menar att det är viktigt att utbyggnaden av Öresundsmetron och dess kopplingar till infrastruktur på båda sidor sundet sker på ett sådant sätt att fler malmöbor och personer långt från arbetsmarknaden kan få ta del av jobbutfodet på båda sidor sundet. I rapporten pekas på att det har funnits ett samband mellan låg utbildningsnivå och låg benägenhet att pendla. Här behövs både mer kunskapsunderlag, en omsorgsfull planering och sannolikt andra åtgärder.

Verka för en förbättrad transportinfrastruktur

Fastighets- och gatukontoret menar att detta sker i nuläget genom att driva på utbyggnader av spårkapacitet mellan Malmö C och Östervärn, en planskild spårkorsning på Malmö C samt åtgärder på vid Svågertorps station. Detta är åtgärder som Trafikverket också föreslår för att hantera den ökade tågtrafik som blir en följd av Fehmarn bält-förbindelsen. På mellanlång och lång sikt kommer inte dessa satsningar räcka utan då behövs Öresundsmetron.

Malmö bör stärka sin roll som regional tillväxtmotor- och leda samverkan med Köpenhamn

Fastighets- och gatukontoret delar uppfattningen av Malmö ska arbeta för en starkare synlighet, till exempel genom riktad marknadsföring, gentemot danska företag, liksom företag i andra länder.

Likaså ställer sig förvaltningen bakom vikten av ett fortsatt arbete för att underlätta pendling och verka för att anpassa regler för skatter, arbetsgivaravgifter och pensionsavgifter så att de inte utgör hinder för pendling över nationsgränser. Att möjliggöra för medborgare från länder utanför EU att få tillstånd att arbeta på andra sidan Öresund är en del av detta.

Strategi Malmö-Lund

Fastighets- och gatukontoret ställer sig bakom tillväxtkommissionens förslag att ta fram en gemensam strategi med Lund för hur Malmö-Lunds potential kan realiseras i en framtida regionförstoring. Malmö-Lund har goda förutsättningar att ytterligare stärka varandra. Detta strategiska arbete måste kopplas till pågående regionalt utvecklingsarbete på bägge sidor sundet.

Kommunal verksamhet och organisation

Tillväxtkommissionen tar i detta avsnitt upp behovet av ökad långsiktighet i beslutsfattandet och behovet av organisatoriskt lärande. Slutrapporten föreslår ett ”kommunalpolitiskt ramverk” som innebär att det skulle finnas långsiktiga mål och förhållningsregler som stadens beslut måste syfta till och hålla sig inom. Fastighet- och gatukontoret menar att det är en intressant tanke men att ansatsen till detta finns i uppföljningen av 2030 målen.

Kommissionen föreslår en gemensam framtidsbild för Malmö. Förvaltningen menar att detta är en del av Översiktsplanen.

I avsnittet tas upp sociala överenskommelser med befintligt näringsliv, till exempel kring insatser för individer långt från arbetsmarknaden. Det finns en erfarenhet att komma överens med externa aktörer exempelvis kring trygghet och klimatomställning. Malmö stad tecknar överenskommelser om sociala insatser med byggaktörer vid markanvisningar. Fastighets- och gatukontoret menar att syftet bör preciseras innan frågan utreds vidare.

Stor uppmärksamhet ägnas åt diskussionen om boendesegregation och ”grannskapseffekter” dvs att människors livschanser präglas av deras grannskap. Tillväxtkommissionen föreslår en försöksverksamhet att i någon del av MKB:s bostadsbestånd prioritera hushåll med egen försörjning. Forskningen om grannskapseffekter är teoretiskt oklar och resultaten diffusa, vilket också framgår av rapporten och de undersökningen som den hänvisar till. De flesta hushåll som är beroende av försörjningsstöd är detta under en begränsad tid. Förslaget innebär en omotiverad kategorisering av hushåll och på geografisk placering av människor snarare än hur staden kan stödja kommuninvånarna och utveckla områden i staden. Fastighets- och gatukontoret avvisar detta förslag och vill här hänvisa till OECD:s ramverk för inkluderande tillväxt som också citeras i rapporten: ”investera i människor och platser som hamnat på efterkälken och arbeta för lika möjligheter”.

Ansvariga

Maria Hultin Avdelningschef

Tobias Nilsson Direktör